ENGREIXAMENT DE VEDELLS

ENGREIXAMENT DE VEDELLS

DIPUTACIÓN PROVINCIAL DE BARCELONA
Escuela Técnica de Peritos Agrícolas y de Ind. Alimentarias
BIBLIOTECA
22140
ESCUELA SUPERIOR DE AGRICULTURA
114
20
BIBLIOTECA

El nom de vedell hauria de reservar-se pels bovins joves que no han arribat a la pubertat, o sigui que no senten escalfors o caldors.

Actualment, amb el nom de vedell s'engloben tots els animals des de mamellons fins a l'any i mig o dos, per tal que siguin aquests últims destinats a l'escorxador.

Els vedells que poden menar-se a l'escorxador són els *vedells de llet* i els *vedells recriats*.

En aquest *Fulletó* ens ocuparem solament dels últims, o sigui dels vedells que durant una curta o llarga temporada han estat sotmesos a un règim alimentici de farratges, fencs, granes o farines, o residus industrials.

L'engreixament de vedells comporta els següents extrems, que convindrà tenir presents:

1.r *Raça i conformació.*
2.on *Estable i higiene.*
3.r *Alimentació.*
4.t *Resultats econòmics.*

I. LA RAÇA I LA CONFORMACIÓ

A Catalunya es poden trobar vedells de raça marinera, catalana, aranesa, suïssa i holandesa. Els vedells de races pures són escassos ; abunden molt els vedells mestissos o de barreja de races.

Per l'engreixament, en igualtat de conformació, no hi ha pas gaire diferència en els resultats entre vedells de races pures estrangeres. Un vedell de raça holandesa o suïssa, que tots dos siguin igualment ben fets, les diferències de pes al cap de vall de l'engreixament són de poca importància.

En canvi els vedells mestissos de primera generació, o siguin els fills de dues races, com, per exemple, raça catalana i holandesa, raça aranesa amb suïssa, són els més bons per a l'engreixament.

Això és així, perquè el mestís de primera generació és objecte de una lluita entre els elements racials de què prové, la qual lluita determina un desenrotllament més ràpid que en aquells individus que, per ésser de raça pura, l'estímul d'imposició racial està absent.

Els mestissos de segona i tercera generació i de més endavant encara, solen ésser els pitjors per a l'engreixament i en general per tota mena d'explotacions.

Quedem, doncs, que en quant a raça el millor vedell serà el mestís de primera generació.

Entre vedells radiològicament de les mateixes condicions, n'hi han uns millors que altres.

Les senyals d'un bon vedell per a l'engreixament són ben senzilles d'apendre, perquè, en primer lloc, són poc nombroses i després ben fàcils de conèixer.

Un vedell ha de tenir la boca gran, el cap petitet, la creu o bolet molsuda, l'espinada aplanada, bon pit, anques amples, genolls i garros ben desenrotllats. Pell fina i flexible.

No compreu mai un vedell massa magre; que tot ell sigui estret, sobretot de darrera, i que tingui els genolls i garros poc amples.

Penseu que els vedells que han viscut a l'aire lliure tenen un pèl rústec i que la seva pell sol ésser més gruixuda que els que han estat mantinguts a l'estable.

II.—Estable i higiene

Un sol vedell en un estable s'enyora. Val més, al menys, engreixar-ne dos.

L'estable no fa res que sigui gran o petit; lo interessant és que estigui a una temperatura de 13 a 15 graus.

Si l'estable no es desfema cada dia, s'haurà de procurar que el jaç sigui sec, que l'animal no hagi de jaure damunt del suc.

Al menys una vegada cada dia, millor dues, amb una escombra es netejarà la menjadora.

La ventilació ha d'ésser proporcional a la gran-

dària de l'estable. A un estable petit correspon més ventilació. S'han d'evitar les corrents d'aire.

Els raigs del sol no entraran a l'estable ; la llum natural és un excitant contrari a l'engreixament.

L'estable estarà a mitja llum, i a l'estiu, al pic del dia, a les fosques.

Tota causa que pugui molestar als vedells o que els tregui del repòs serà evitada. Les mosques, que molesten ; els crits, que espanten ; les freqüents entrades i sortides de l'estable, que priven de jaure ; tot això retarda l'engreixament ràpid.

D'ésser possible, fora de les hores de menjar ningú ha d'entrar a l'estable. L'estable ha d'ésser en un lloc de quietud. Els crits, les cançons, els sorolls, lluny de l'estable.

En comprar un vedell recordeu-se sempre de mirar la seva femta. No compreu mai un vedell que vagi escagarrinat, o restret.

Els primers dies de tenir-lo observeu-lo bé, i, d'ésser possible, fins al cap de vuit o deu dies no el barregeu amb els altres ; no fos cas que portés alguna malaltia.

El vedell, cada dia serà estrijolat o raspallat. Per netejar un vedell no s'hi ha d'estar més que tres minuts. Una estrijolada val tant com una aumosta de gra.

Si és a l'estiu i el vedell és pelut, esquileu-lo.

Aneu en compte a donar aliments tarats, escalfats, plens de papes o insectes, rancis o pudents.

Si el vedell no pot beure quan vulgui, caldrà abeurar-lo quatre vegades a l'estiu, tres a l'hivern.

L'aigua que no sigui massa freda, però sempre que sigui neta.

Quants més àpats donareu al vedell, millor. Tingueu present que els vedells no són pas golafres com els porcs, i que consumint aliments més voluminosos, necessiten que la racció sigui repartida en més àpats.

Quatre àpats el matí i dos a la tarda són suficients Des de les set o les vuit del vespre fins l'endemà a les quatre o les cinc del matí, el vedell ha d'estar en un repòs absolut.

En un estable de vedells no hi ha d'haver mai ni el mal gènit del que els cuida, ni el bastó.

Aquell que no estima el bestiar, ni l'entendrà, ni sabrà engreixar-lo.

III. — Alimentació

En alimentació s'ha de tenir present una cosa: l'augment de pes del vedell no es fa pas pel volum de la racció, sinó per la quantitat que l'animal menja d'aliments concentrats, és a dir, farines, segones, granes, turtós, etc....

Els vedells alimentats amb fenes i farratges, amb arrels i tubèrculs i residus d'horta (fulles de cols, d'escarxofa, etc.), fan poca via.

No és possible en quatre ratlles donar una idea de l'alimentació dels animals. S'han de consultar tractats especials (1). No obstant, posarem un exemple de raccionament.

(1) *Alimentació del bestiar*, per M. Rossell i Vilá.

Racció per un vedell de 150 quilos de pes viu, de 5 a 6 mesos d'edat.

Residus d'horta (fulles de cols, d'escarxofa, etc.)...	5 quilos
Fenc d'alfals.	1 »
Farina de moresc.	1 »
Turtó de cacauet.	1 »

L'engreixament ràpid d'un vedell, solament es pot fer donant la quantitat d'aliments concentrats (farines, granes, etc.) que pugui consumir. Posar a la disposició de l'animal la quantitat d'aliments grossers (farratges, fencs, etc.) que vulgui menjar.

Procedint així, un càlcul molt aproximat de l'augment de pes que guanyaria un vedell de sis mesos, fóra el següent :

Per cada 2 quilos, un de favons i un altre de moresc, el vedell augmentaria al menys un quilo de pes viu ; per cada quilo de turtó, barrejat amb un altre de moresc, el vedell augmentaria un quilo de pes viu, sempre que aquests aliments concentrats es donessin de més a més dels farratges verds i secs que l'animal pogués consumir.

Està clar que els favons, el moresc i el turtó de cacauet poden ésser substituïts per altres aliments que tinguin els mateixos principis nutritius.

Un engreixament de vedells no ha de durar més de tres mesos. Tot vedell que alimentat en la forma que s'ha dit més amunt, no guanyi en tres mesos més de 140 quilos, o el vedell és molt dolent, o el ramader ha fet l'engreix malament.

Els engreixaments de vedells a l'estable que duren sis mesos, donen poca ganància; els engreixaments que duren un any, quasi tots, si no es fan amb pèrdua, no s'hi guanya cap diner.

IV. — Resultats econòmics

Els comptes s'han de fer de la manera següent:

1.er Cost de compra del vedell.

2.on Valor dels aliments.

3.er Cost d'un quilo de pes viu de l'animal.

Respecte la valor dels aliments es podria fer el càlcul que segueix:

Un vedell de sis mesos que consumeixi dos quilos de granes, farines o turtós, no menjarà més farratges o fencs que els que exigirà el seu tub digestiu, o sigui el remugador, païdor i budells.

Amb 5 quilos de farratge verd i 1 de sec o fenc en tindrà prou. Aquests aliments grossers valdran:

5 quilos de farratge verd a 6 cènts. quilo...	0'30
1 quilo d'alfals sec...	0'24
Total, pessetes...	0'54

Aquests 54 cèntims diaris, multiplicats per 90 dies, importaran 48'60 pessetes.

Ara, si cada quilo de turtó de cacauet, barrejat amb un de moresc o blat de moro, produeix un quilo

de pes viu, ens caldrà saber el què valen aquests aliments concentrats :

1 quilo de favons, val, pessetes...	0'48
1 quilo de moresc, val, pessetes.....	0'33
	0'81

L'aliment concentrat sempre resulta a més baix preu si s'hi fa entrar certs residus industrials, com el turtó de cacauet que, nutritivament, val més encara que els favons. Així

1 quilo de turtó de cacauet, val, pessetes ...	0'32
1 » moresc, val, pessetes.	0'33
Total pessetes... ...	0'65

D'una part l'augment d'un quilo de pes viu valdrà 0'65 pessetes dels aliments concentrats, i per part dels farratges o aliments grossers serà necessari partir les 48'60 pessetes pels 140 quilos, pes mínim que guanyarà el vedell, i el resultat de la qual divisió serà de 35 cèntims per quilo.

Doncs, si la quantitat de granes, o aliment concentrat que hem dit, fabrica un quilo de pes viu, junt amb els farratges que hem assenyalat, caldrà sumar el cost d'uns i altres aliments.

Cost dels aliments concentrats, pessetes. ...	0'65
Id. id. grossers, pessetes. ...	0'35
Total, pessetes... ...	1'00

O sigui, cada quilo de pes viu del vedell, costarà una pesseta.

El cost de compra del vedell, comptant pels quilos que pesava, resultarà cada quilo molt més car que els quilos fabricats durant l'engreixament.

Així, els comptes es faran de la següent manera :

Cost de compra del vedell, pessetes... ...	»
Cost de la producció de 140 quilos de vedell a pessetes el quilo...	»
El vedell, engreixat, costarà, ptes.	»

Encara que sigui una cosa sabuda de tothom, que quan més jove és un vedell, menys quantitat d'aliments necessita per fabricar un quilo de pes viu, i no obstant i sabent això, hem fet els comptes com si durant el segon i tercer mes costés igual que el primer mes de fabricar un quilo de pes viu, ho hem fet així, primer, per no complicar el problema i en segon lloc perquè el vedell en tres mesos ha de guanyar molt més de 140 quilos.

El guany serà tant més gros quant major quantitat diàriament mengi l'animal d'aliments concentrats.

No hi ha més que saber, doncs, quant en volen donar a ull, o a pes, i comptar, en aquest últim cas, el tant per cent de diferència que va del pes net al pes brut.

El rendiment, o sigui el tant per cent de pes net, vària molt, segons l'escorxador.

Un vedell ben engreixat, mort en un escorxador que no sigui massa estira-cordetes, s'ha de comptar al menys un rendiment de 56 per cent.

22140
DIPUTACIÓ PROVINCIAL DE BARCELONA
Escola Tècnica de Perits Agrícolas i de Cooperatives
BIBLIOTECA

Preu de cada exemplar de les publicacions divulgadores dels Serveis Tècnics d'Agricultura

	Pessetes
1.—Resum de conferències de Viticultura, per Erasme M. d'Ymbert	0'35
2.—Com es poda l'olivera, per August Matons ...	0'25
3.—Les cuques filoses de la pomera i de la prunera, per August Matons	0'15
4.—El corc de les pomes i de les prunes, per August Matons	0'15
5.—La plantació dels arbres, per August Matons	0'30
6.—El Còlera de l'aviram, per C. R. Danés i Casabosch	0'30
7.—Un factor primordial en la producció de l'ametller: La fecundació, per Joan Salom	0'25
8.—L'alimentació humana, per Jaume Raventós (segona edició)	0'50
9.—Com es combat el diabló de l'avellaner, per Joan Aguiló...	0'25
10.—Engreixament de porcs, per M. Rossell i Vilà	0'15
11.—La lluita contra la mosca de l'oliva, per August Matons	0'30
12.—La psicologia de nostres pagesos, per Josep M.ª Rendé	0'35
13.—Treballades i adobs, per Josep Camps	0'30
14.—L'arrufat i el pugó del presseguer i de l'ametller, per Joan Salom	0'30
15.—L'esporga de l'ametller, per Joan Salom ...	0'15
16.—El negre de l'olivera, per August Matons ...	0'15
17.—La vaca lletera, per M. Rossell i Vilá	0'30
18.—Engreixament de vedells, per M. Rossell i Vilá	0'30